

Pericopa Ki tavo - Un legământ în țara Moavului [anul 5781]

La sfârșitul pericopei noastre Moise încheie ultimul său discurs, iar Toraua subliniază că aici, în Moav, Hakadoș Baruch Hu mai face un legământ cu poporul evreu: „Acestea sunt cuvintele legământului pe care Adonai i-a poruncit lui Moise să-l încheie cu fiii lui Israel în țara Moavului, pe lângă legământul pe care l-a încheiat cu ei în Horev” (Deuteronom 29:1).

Întrebarea care se pune aici este: de ce au avut nevoie de încă un legământ pe lângă legământul încheiat deja la Muntele Sinai în care poporul evreu s-a angajat deja să țină Toraua și mițvoturile. Așa este scris în cartea Exod: „Și (Moise) a luat cartea legământului și a citit-o cu glas tare în auzul poporului; iar ei au spus: Tot ce a grăit Adonai vom face și vom asculta!”. Apoi Moise a luat sângele și a stropit cu el poporul și a spus: Iată sângele legământului pe care Adonai l-a încheiat cu voi pe temeiul tuturor acestor cuvinte” (Exod 24:7-8).

Găsim răspunsul la această întrebare în Talmud, tractatul Șabat 88:a: „Rabi Avdimi a spus (referitor la versetul „și ei s-au prezentat la poalele muntelui” (Exod 19:17): Noi învățăm de aici că Hakadoș Baruch Hu i-a constrâns pe evrei și le-a spus: Dacă acceptați Toraua va fi bine, iar dacă nu – acolo va fi înmormântarea voastră”. Adică, după Talmud această înțelegere a fost forțată și orice acord încheiat silit nu are valabilitate juridică. În continuare Talmudul ne spune asta clar: „Rav Aha Bar Iakob a spus: Într-adevăr este aici o cauză legală”. Cu alte cuvinte dacă un acord este silit poate fi anulat. Aici Rași ne dă o explicație clară: „Dacă Hakadoș Baruch Hu îi va chema la judecată și va pleda: De ce nu ați ținut ceea ce v-ați angajat? Ei vor avea un răspuns, că l-au primit forțați/obligați”.

Conceptul de forțare poate fi explicat în diferite forme cum ar fi apariția directă a Domnului pe munte sau situația nervoasă a evreilor provocată de șocul ieșirii din Egipt cu doar 7 săptămâni înainte.

Dacă legământul de pe Muntele Sinai a fost defectuos, înseamnă că este nevoie de un legământ nou în care nu vor fi defectele primului legământ. Acest al doilea legământ din țara Moavului se încheie la sfârșitul marșului poporului evreu în pustiu, patruzeci de ani după încheierea primului legământ. În acești 40 de ani, poporul a învățat toată Toraua, și a înțeles exact la ce se angajează. Ei au învățat ce înseamnă ținerea mițvoturilor și înțeleg că aceste obligații nu se referă doar la generația lor, ci și la generațiile care vor veni. Doar aici apare versetul: „Nu numai cu voi închei acest legământ și acest jurământ, ci cu aceia care sunt aici cu noi și stau astăzi în fața lui Adonai Elohim, și cu aceia care nu sunt cu noi aici astăzi” (Deuteronom 29:14-15).

Întrebarea care se pune la acest al doilea legământ este unde găsim aici acceptarea legământului de către popor. Pe Muntele Sinai poporul lui Israel a anunțat de trei ori acordul lui: „Și tot poporul a răspuns laolaltă și au spus: Tot ce a grăit Adonai vom face” (Exod 19:8); „... Tot poporul a răspuns într-un glas și au spus: Toate cuvintele pe care le-a grăit Adonai le vom face” (Exod 24:3); „Și a luat cartea legământului și a citit-o cu glas tare în auzul poporului, iar ei au spus: Tot ce a grăit Adonai vom face și vom asculta” (Exod 24:7).

În legământul din câmpiile Moavului care obligă poporul de-a lungul generațiilor care vor veni, doar Moșe a vorbit, iar poporul a tăcut. Ce fel de legământ este dacă poporul nu și-a dat acordul? Însă cu mai multă atenție noi putem

Înțelege că poporul și-a dat acordul la acest legământ prin fapte și nu prin cuvinte. Imediat după încheierea legământului pe câmpiile Moavului, poporul a trecut Iordanul la câmpiile Ierihonului. Acolo s-a ținut o mare ceremonie de *brit mila* (circumcizie) a tuturor celor născuți în deșert, deoarece în pustiu această mișcă a fost anulată: „Iată de ce i-a circumcis Iehosua ... toți cei născuți în pustiu, pe drum nu fuseseră circumciși ... Pe aceștia i-a circumcis Iehosua, căci erau necircumciși” (Iosua 5:4-7). Acordul poporului la încheierea legământului se exprimă în primul rând prin acordul de a îndeplini această mișcă, care a fost făcut între Avraham și Hakadoș Baruch Hu, când Avraham și fiul său au făcut *brit mila*: „Domnul i-a zis lui Avraham: Iar tu să păzești legământul meu, tu și seminția ta de după tine, din neam în neam. Acesta este legământul meu, pe care să-l păziți, dintre mine și voi și seminția ta de după tine: să fie tăiat împrejur (*mila*) tot cel de parte bărbătească dintre voi. Să fiți tăiați împrejur în carnea prepuțului vostru, iar (acesta) să fie semn de legământ între mine și voi” (Bereșit/Geneza 17:9-13).

Într-adevăr, imediat după ceremonie, Dumnezeu i-a spus lui Iosua: „Astăzi am îndepărtat de la voi batjocurile-dezonoarea Egiptului” (Iosua 5:9). Procesul ieșirii din Egipt și legătura între Hakadoș Baruch Hu și poporul Israel nu s-au încheiat pe Muntele Sinai, ci odată cu legământul de pe câmpiile Moavului, care a început pe malul estic al Iordanului cu Moșe Rabenu și s-a încheiat pe malul de vest al râului cu Iehosua Bin-Nun.

Însă acesta, către sfârșitul vieții lui, a simțit probabil nevoia ca să reînnoiască încă odată legământul cu poporul care a apucat să trăiască deja câteva decenii în țara lui, cu toate grijile și necazurile de zi de zi și fără minunile din pustiu. El organizează în Șichem o reînnoire a legământului: „Și Iosua a adunat la Șichem toate triburile lui Israel și i-a chemat pe bătrânii lui Israel, pe căpeteniile lui, pe judecătorii lui și pe supraveghetorii lui, iar ei s-au prezentat înaintea Domnului” (Iosua 24:1). În prezența tuturor, Iosua le dă încă odată posibilitatea de a alege între devotamentul față de Dumnezeu și de Toraua lui sau lepădarea lui și trecerea la căile celorlalte națiuni: „... Și slujiți-l ireproșabil și cu fidelitate... Dar dacă este rău în ochii voștri să-i slujiți lui Adonai, alegeți astăzi cui vreți să-i slujiți” (Iosua 24:14-15).

Și aici, ca și pe Muntele Sinai, poporul a aprobat provocarea pe care conducătorul lui i-a pus-o în față, acceptând pe loc slujirea Dumnezeului: „Poporul i-a răspuns lui Iosua: Nu, că lui Adonai îi vom sluji. Atunci Iosua a zis poporului: Sunteți martori împotriva voastră că voi înșivă l-ați ales pe Adonai ca să-i slujiți. Ei au spus: Suntem martori ... Poporul i-a răspuns lui Iosua: Lui Adonai Elohenu îi vom sluji și de glasul său vom asculta. Și Iehosua a încheiat în ziua aceea un legământ cu poporul și le-a dat o lege și justiție în Șichem” (Iosua 24:21-25). De aici orașul Șichem a primit între altele și numele de „orașul legământului”.

Avantajele legământului din Șchem sunt clare. Acuma poporul este ca orice popor, stă în țara sa, a luptat ca s-o cucerească și a cunoscut combinația între patrie și credință. Aici poporul ajunge la nivelul cel mai ridicat de credință în Adonai și de devotament pentru Tora.